

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **B. B. i in.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 2 kwietnia 2025 r.

kwestii wyłączenia

sędziego **Antoniego Bojańczyka**

od udziału w sprawie II KK 536/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w sprawie Sądu Najwyższego o sygn. akt II KK 536/24.

UZASADNIENIE

Pismem, które wpłynęło 12 marca 2025 r. obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w rozpoznawaniu kasacji zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą II KK 536/24, wskazując jako podstawę art. 41 § 1 k.p.k. oraz treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) oraz stwierdzając, że w tej sprawie wyznaczenie wskazanego sędziego rodzi wątpliwości co do zachowania przez Sąd najwyższy obiektywizmu (bezstronności) przy orzekaniu, w szczególności w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

mogłoby prowadzić do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC. Odwołał się także do uprzednich orzeczeń Sądu Najwyższego w sprawach I KK 301/22 oraz II KK 507/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało uznać, że zachodzą przesłanki wyłączenia sędziego Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy.

Zgodnie z treścią uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) *„nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.”* Sąd Najwyższy argumentował w tym orzeczeniu, że *„powołanie do Sądu Najwyższego jest zawsze pierwszym powołaniem na urząd w tym Sądzie, wymaga więc spełnienia szczególnych warunków i dochowania procedur, w których rzeczywiście można zweryfikować kompetencje kandydata, także z punktu widzenia jego cech istotnych dla zachowania niezawisłości i bezstronności. Brak takiej weryfikacji i brak transparentności procesu powołania, którą charakteryzowały się przeprowadzone konkursy, tworzą stan niepewności i rodzą podejrzenia o polityczne motywacje decyzji nominacyjnych. Wyklucza to spełnienie obiektywnych warunków postrzegania tak nominowanych osób jako bezstronnych i niezawisłych. Tym bardziej, że chodzi o powołania do sądu ostatniej instancji, mającego kompetencję do uchylania prawomocnych orzeczeń sądowych i dokonywania wiążącej wykładni prawa, którego orzeczenia nie podlegają już efektywnej kontroli, pozwalającej na weryfikację, czy spełnione zostały warunki bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego biorą udział osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze. Z tego powodu dochowanie najwyższych standardów w procesie powoływania na urząd jest decydujące dla oceny czy osoba, która to postępowanie przeszła, daje gwarancje niezawisłości i bezstronności Sądu Najwyższego, gdy orzeka ona w danym składzie tego Sądu.”* W konsekwencji wobec osób powołanych na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego nie ma potrzeby przeprowadzania tzw. testu niezawisłości, o którym mowa w cytowanej wyżej uchwale.

Nadto dostrzec należy, na znaczenie gwarancji wskazanej w art. 6 ust. 1 EKPC w kontekście trybu powołania sędziów w Polsce już po noweli ustawy o KRS, oraz przywołać wyrok ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19). Na kanwie tego samego stanu prawnego co wykazany w odniesieniu do powołania na stanowisko sędziego SN A. Bojańczyka, Trybunał określił standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Trybunał po zaprezentowaniu wszystkich okoliczności związanych z procederem nominacyjnym prowadzonym na podstawie noweli z 2017 r. do ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, wskazał – przywołując zresztą swoje stanowisko także w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson vs. Islandia* – że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowej Rady Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) – osoba powołana na urząd sędziego orzekając w określonej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie por. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21). W konsekwencji, mając także na uwadze stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego w sprawie I KZ 29/21, a także zważywszy na fakt, iż tylko ETPC jest uprawniony do wykładni standardu art. 6 ust. 1 EKPC, konieczne staje się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o uwzględnieniu wniosku strony i wyłączeniu od rozpoznania sprawy kasacyjnej II KK 536/24 SSN A. Bojańczyka, tak aby nie doszło, na etapie postępowania kasacyjnego, do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC.

Okoliczności powyższe mogą wzbudzać w przekonaniu jednostek i jak wynika z treści wniosku wzbudziły u strony uzasadnione wątpliwości co do zachowania standardu bezstronności przez sędziego orzekającego w Sądzie Najwyższym, a zatem odmowa uwzględnienia wniosku mogłaby prowadzić do podważenia zaufania, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym i w państwie prawnym.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego

bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy podkreśla, że „(w)wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC (por. postanowienie SN z dnia 10 lutego 2021 r., I NWW 3/21) (...) Rzeczą Sądu Najwyższego rozpoznającego wniosek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jest wyłączenie sędziego nie tylko wtedy, gdy zostanie wykazana okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, ale także wtedy, gdy orzekanie w tej sprawie przez tego sędziego mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co przecież mogłoby skutkować nie tylko odpowiedzialnością odszkodowawczą państwa (por. sprawa Reczkowicz), ale również mogłoby prowadzić do złożenia wniosku o wznowienie tego etapu postępowania (art. 540 § 3 k.p.k.).” (postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21).

Wyżej wskazane okoliczności czynią koniecznym uznać za zasadne wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w sprawie. Aktualne pozostają jednocześnie ustalenia i okoliczności wskazane w postanowieniach Sądu Najwyższego o wyłączeniu w/w sędziego w innych sprawach m.in. II KO 30/21, II KO 12/22, II KK 82/23,

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]

